

Gäller för: Bildnings- och
omsorgsnämnden

Dokumentansvarig: Eva Carlström

Reviderad:

Dnr : BON2015/192

Riktlinjer- myndighetsutövning vid handläggning av äldreomsorg

Innehållsförteckning

Riktlinjer- myndighetsutövning vid handläggning av äldreomsorg(64767)(65132)_TMP	1
1. INLEDNING OCH STYRDOKUMENT	3
4. ALLMÄNT OM ÄRENDEHANDLÄGGNING OCH BEHOVS- BEDÖMNING	6
5. ALLMÄNT OM UTFÖRANDE AV BISTÅND I ORDINÄRT BOENDE	7
7. AVGIFTSBELAGT BISTÅND FÖR PERSONER SOM BOR I ORDINÄRT BOENDE	8
8. RIKTLINJER FÖR HJÄLP I HEMMET I DE VANLIGAST FÖREKOMMANDE INSATSERNA FÖR ÄLDRE	10
9. ANHÖRIGAVLASTNING	14
10. ANHÖRIGBIDRAG	14
11. TRYGGHETSLARM	14
12. SCHABLONTIDER I HEMTJÄNST	14
13. KORTTIDSPLATS	16
14. SÄRSKILT BOENDE	16

1. INLEDNING OCH STYRDOKUMENT

Inledning

Handläggning av bistånd ska ske enligt gällande lagstiftning, rättspraxis, socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, samt utifrån socialnämndens riktlinjer, avtal, överenskommelser och rutiner för verksamheten.

Detta dokument innehåller bildnings- och omsorgsnämndens (BON) riktlinjer för myndighetsutövning vid utredning av biståndsbehov inom äldreomsorgen.

Exempel på lagar som styr verksamheten

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Förvaltningslagen (FL)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Lag om riksfärdtjänst
- Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)
- Personuppgiftslagen (PUL)

Exempel på Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd som styr verksamheten

- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL (SOSFS 2006:5)
- Socialstyrelsens handbok 2010 Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten.
- Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för kvalitet i verksamhet (SOSFS 2011:9)
- Socialstyrelsens föreskrifter om anmälan av allvarliga missförhållanden i kommunala verksamheter (SOSFS 2011:5)
- Socialstyrelsens föreskrifter om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre SOSFS:3(S)
- Socialstyrelsens föreskrifter om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilt boende (SOSFS 2012:12)
- Socialstyrelsens bedömningsinstrument, BAS

2. ALLMÄNT OM BISTÅND ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag som ger kommunen stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. I lagen anges målen för verksamheten och vilka resultat som ska åstadkommas men i regel inte *hur* detta ska uppnås.

Äldreomsorgens värdegrund

Äldreomsorgen i Bollebygd inriktas på ett värdigt liv med upplevelse av välbefinnande. Våra brukare ges möjlighet att leva ett självständigt liv i den egna valda miljön. Vår verksamhet skall vara till nytta för de människor som har rätt till våra insatser. Ledorden i vår verksamhet är trygghet, respekt, integritet, flexibilitet samt förtroendefulla möten.

Vissa begrepp och principer som ska vara vägledande för individuellt inriktade insatser framgår i lagstiftningen. Verksamheten ska bland annat präglas av en helhetssyn som beaktar individens totala situation och omgivning. Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande vid handläggning av ett enskilt ärende, och vid utförandet av insatsen. Det innebär att det är den enskilde själv som bestämmer om han eller hon ska ta emot erbjudande om en viss social tjänst. Till socialtjänstens uppgifter hör dock att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot hjälp eller en insats. Insatserna ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och behov. Det är även väsentligt att, ur ett helhetsperspektiv, beakta ekonomisk hushållning för kommunen.

Den enskilde som på grund av fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella behov behöver hjälp och stöd i den dagliga livsföringen och som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har enligt socialtjänstlagens 4 kap 1 § rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Insatserna ska präglas av ett rehabiliterande förhållningssätt i syfte att stärka den enskildes möjligheter till ett självständigt liv.

Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga. Den generella nivån av skälig levnadsnivå förändras kontinuerligt och så även rättspraxis, det vill säga domar, föreskrifter och allmänna råd.

I begreppet skälig levnadsnivå ingår, för den som har beviljats eller beviljas särskilt boende för äldre, att kunna fortsätta sammanbo med sin make oavsett olika omsorgsbehov.

I riktlinjerna anges Bollebygds kommuns ambitionsnivå. Riktlinjerna är vägledande och skall tillämpas med beaktande av förutsättningar i den aktuella situationen. En individuell bedömning ska göras i varje enskilt fall. Utredaren följer upp insatsen för att denne ska få fram ett underlag för bedömning om insatsen skall fortsätta, förändras eller avslutas.

Det egna ansvaret

Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret från den enskilde utan arbetet skall inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret för den egna situationen. Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv.

Syfte med insatserna

Syftet med rättighetsbestämmelserna är att garantera enskilda människor det stöd som de är i behov av i de fall detta inte kan tillgodoses av dem själva eller någon annan. Det är ett uttryck för människans eget ansvar att klara sin egen livsföring, men det är också ett uttryck för att samhället i vissa fall ska träda in med stöd när den enskilde har behov av det. Begreppet "för sin livsföring" sammanfattar en lång rad olika behov av stöd och hjälp, service och omsorg.

Informationsskyldighet

Utredaren ska informera om utbudet av övriga relevanta samhällstjänster såsom mötesplatser/träffpunkter, dagverksamheter, anhörigstöd, fixartjänster, frivilligorganisationer och hushållsnära tjänster.

Informationsskyldigheten gäller även till personer som har behov av insatser men inte är motiverade att ta emot stöd.

3. ANSVARSFÖRDELNING MELLAN KOMMUNER

Ansökan om bistånd inför flyttning till annan kommun

Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt eller annan kommun om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen.

Vägledning kan fås från folkbokföringsbestämmelserna, men de ska inte alltid vara avgörande.

Det är bosättningskommunen som ansvarar för stöd och hjälpinsatser för enskilda, oavsett om han eller hon tillfälligt eller under en längre tid vistas i en annan kommun. Det kan exempelvis gälla vid semestrar när man vistas i sin sommarstuga under olika perioder av året.

Vistelsekommunen är skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och verkställighet i vissa fall. Detta gäller, när äldre personer, personer med funktions-nedsättning eller personer med allvarlig sjukdom har behov av insatser för att vistas en kortare tid - högst sex månader - i en annan kommun. Bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt den överenskommelse som finns inom Västra Götalandsregionen. Om bosättningskommunen är klarlagd är vistelsekommunens ansvarig för stöd- och hjälpinsatser begränsad till akuta situationer. Om det inte finns eller är oklart vilken kommun som är bosättningskommun ansvarar vistelsekommunen för stöd och hjälp till den enskilde. Vistelsekommunen behåller ansvaret för stöd och hjälp till dess att det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommun.

En kommun som ansvarar för en placering i annan kommun har ett sammanhållet ansvar för alla insatser som den enskilde kan behöva i vistelsekommunen. En person som önskar flytta till en annan kommun men till följd av ålderdom, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där utan att inflyttningskommunen bistår med behövliga insatser, får hos inflyttningskommunen, enligt 2 a kap 8 § socialtjänstlagen, ansöka om sådana insatser. De insatser man har rätt att ansöka om är särskilt boende och hemtjänst. En sådan ansökan skall behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Det förhållandet att den sökandens behov är tillgodosedda i hemkommunen får inte beaktas vid bedömningen av ansökan.

På begäran av inflyttningskommunen är hemkommunen skyldig att bistå med den utredning som kan behövas för bedömningen av ansökan. En prövning ska först göras om personen tillhör dem med rätt att söka bistånd i en annan kommun. Om den enskilde tillhör gruppen görs en sedvanlig biståndsbedömning i enlighet med kommunens riktlinjer. Om den enskilde inte uppfyller kriterierna görs ett avslag där motiveringen framgår.

4. ALLMÄNT OM ÄRENDEHANDLÄGGNING OCH BEHOVS- BEDÖMNING

Behovsbedömning är den process som föregår och leder till ett beslut om bistånd.

Behovsbedömningsprocessen ska fokusera på individens **behov** och inte på socialtjänstens befintliga utbud av insatser. Utredningarna ska präglas av ett förhållningssätt som stödjer den enskilde att få ett liv med meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet. För att höja eller bibehålla funktionsnivån ska ett rehabiliterande synsätt genomsyra utredningarna. Arbetet med att bedöma rätten till bistånd handlar i korthet om att söka svar på följande frågor:

- Föreligger det ett behov och hur ser behovet ut?
- Kan den enskilde själv tillgodose behovet eller kan behovet tillgodoses på annat sätt?
- Hur ska biståndet utformas för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå?

En helhetsbedömning bör göras utifrån de sammantagna beviljade insatserna.

Rutiner

Rutin ska finnas för handläggning och dokumentation av individärenden och rutin för hur uppgifter ska lämnas mellan den som fattat beslut om insats och den som svarar för utförandet av beslutad insats. Rutin ska även finnas för uppföljning och utvärdering av beslutad insats.

Ansökan

Det är enbart den enskilde eller en legal företrädare som kan ansöka om insatser. Om ansökan inkommer till kommunen om att någon är i behov av stöd och hjälp är handläggaren skyldig att följa upp den. Kontakt tas med den det berör för att ta reda på om den enskilde vill ansöka om bistånd.

Personen som ansöker om särskilt boende kan i samband med det också ansöka om möjlighet för medboende att flytta med. Den som redan bor i särskilt boende kan också ansöka om detta.

Beslut

Insatsen ska utgå från biståndshandläggarens beslut. Syfte och mål med insatsen ska tydligt framgå av biståndsbeslutet. Insatser som beviljas ska utformas så att de kompenserar den enskilde för de behov han/hon inte själv eller på annat sätt klarar att tillgodose.

Genomförandeplan

Biståndsbeslutet ligger till grund för den genomförandeplan som utföraren sedan upprättar tillsammans med den enskilde. Syftet med genomförandeplanen är att skapa balans mellan vad som bedöms erforderligt ur omvårdnadssynpunkt och den enskildes inflytande och delaktighet över insatsernas utformning. Utgångspunkten måste alltid vara den enskildes vilja.

Brukarinflytande gäller enbart den typ av service och omvårdnad som ingår i riktlinjerna.

God man och förvaltare

God man är till för personer som på grund av sitt hälsotillstånd behöver stöd och hjälp med att ta hand om sin ekonomi eller hjälp med rättsliga frågor. En god man kan utses att företräda en viss person som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande, behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person utan att dennes rättshandlingsförmåga begränsas. Detta innebär att en god man endast är hjälpande hand och hela tiden är beroende att höra med sin huvudman vad denne vill. God man utses av tingsrätten efter ansökan av den enskilde eller vissa närstående. Även överförmyndarnämnden kan hos tingsrätten ansöka om god man.

Förvaltare utses av tingsrätten för den som på grund av sjukdom, psykisk störning eller försvagat hälsotillstånd, inte kan vårda sig själv eller sin egendom och det inte är tillräckligt med hjälp från god man. Den enskildes rättshandlingsförmåga kan begränsas beroende på förvaltarens uppdrag. Förvaltare kan i dessa fall besluta på den enskildes vägnar utan att ha samtycke. Nämnden skall enligt 5 Kap 3 § första och andra punkten Socialtjänstförordningen anmäla till överförmyndarnämnden om den finner att god man eller förvaltare enligt föräldrabalken bör förordnas för någon samt att någon inte längre behöver ha förvaltare. Uppgiften att anmäla behov av god man/förvaltare kan delegeras till utskott eller till tjänsteman hos nämnden. Utöver nämnden kan bland annat övriga släktingar och t ex kurator göra anmälan till överförmyndarnämnden. Till ansökan om god

man/förvaltare kan det behövas ett läkarintyg om den enskildes hälsotillstånd samt samtycke. Det senare även vid ansökan från den enskilde.

Insatser vid hushållsgemenskap

Enligt äktenskapsbalken har makar ett gemensamt ansvar för hem och barn och ska i samråd verka för familjens bästa. Det innebär att hemmets skötsel som att städa, handla, laga mat och liknande uppgifter är makarnas gemensamma ansvar. Finns flera personer i hushållet ska samtligas förmåga att kunna utföra hushållsgemensamma insatser bedömas i utredningen. Finns flera personer i hushållet och ingen kan utföra insatserna ska samtliga personer ansöka om bistånd och utredas och beslut tas för var och en. Finns barn och ungdomar i hushållet tas även hänsyn till detta, dvs. vad man till exempel kan kräva av en 15 åring att själv utföra av dessa sysslor.

5. ALLMÄNT OM UTFÖRANDE AV BISTÅND I ORDINÄRT BOENDE

Brukarinflytande

Brukarinflytande innebär att den enskilde, efter biståndsbedömning, får beslut om insatser översatt i tid, timmar och minuter, så kallad ramtid. Inom tidsramen har den enskilde stort inflytande över insatsen, hur stödet ges samt vid vilken tidpunkt detta ska ske. Utföraren har också krav på sig att iaktta en hög grad av flexibilitet så att den enskilde med kort varsel kan byta insatser. Tidsramen kan dock inte förändras utan nytt biståndsbeslut.

Brukarinflytande gäller enbart den typ av service och omvårdnad som ingår i riktlinjerna.

Brukarinflytande avseende omfördelning av tid

Beslut om insatser för dagliga behov avseende personlig omvårdnad kan inte omfördelas till färre dagar med bibehållet antal timmar per vecka.

6. STÖD TILL ANHÖRIGA SOM VÅRDAR NÄRSTÅENDE I HEMMET

Enligt 5 kap 10 § socialtjänstlagen ska ansvarig nämnd erbjuda stöd för att underlätta för personer som vårdar en närstående, som är långvarigt sjuk eller äldre alternativt som stödjer en närstående med funktionshinder.

Närstående är enligt lagen den som vårdas och anhörig är den som stödjer och vårdar den närstående. Utgångspunkten för biståndsbedömningen är den som vårdas och den anhöriges behov av avlastning i omvårdnadsarbetet. Det är den som vårdas som får beslut om insatsen.

Avlösning

Stödet till anhöriga kan bland annat ges i form av avlösning. Avlösning är ett tillfälligt övertagande av den anhöriges omsorg. Övriga former av avlösning kan vara dagverksamhet, tillfällig vistelse på en korttidsplats eller kontinuerlig växelvis vård.

Avlösning av anhörig i hemmet upp till maximalt 12 timmar/ månad är avgiftsfri. Om avlösningen överstiger 12 timmar/månad är den överstigande delen avgiftsbelagd.

7. AVGIFTSBELAGT BISTÅND FÖR PERSONER SOM BOR I

ORDINÄRT BOENDE

Nämndens intentioner är att möjliggöra för människor att bo kvar i ordinärt boende så länge den enskilde känner sig trygg med den vård och omsorg som ges. För att möjliggöra kvarboende utifrån den enskildes vilja kan hemtjänst i form av serviceinsatser, personlig omvårdnad, trygghetslarm och tillsynsbesök beviljas.

Hemtjänst

Hemtjänst innebär bistånd i form av service och omvårdnadsuppgifter i den enskildes bostad eller motsvarande. Med *service* avses städning, tvätt, inköp ledsagning till olika ärenden, distribution av färdiglagad mat eller annan måltidsservice. *Omvårdnadsuppgifter* avser de insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov. Detta kan innebära *hjälp med* eller *stöd* för att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien, egenvård eller andra insatser för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet.

I de fall den enskilde har ett omfattande omvårdnads- och tillsynsbehov bör särskilt boende övervägas, liksom när omfattningen av insatserna motsvarar resurserna för heldygnsvård. En enskild som har behov av hemtjänst med mer än 120 timmar/månad ska få fördjupad information om möjligheten att ansöka om särskilt boende.

Bostadsvård

Bostaden ska hållas i sådant skick att den enskilde kan leva, bo och känna trivsel i sitt hem och genom stöd i vardagen kunna bibehålla sin självständighet och delaktighet i så stor utsträckning som möjligt.

Skälig levnadsnivå bedöms uppnås om en ensamstående person får högst 2 rum och kök städade per tillfälle var tredje vecka (gäller nya ansökningar). Hänsyn ska tas till individuella behov vilket kan innebära att fler rum måste städas eller städning ska ske oftare än var tredje vecka. Detta kan vara aktuellt exempelvis hos astmatiker, allergiker och barnfamiljer för att upprätthålla god hygien eller för att undvika sanitär olägenhet.

Matlåda i ordinärt boende

Leverans av färdiglagad mat kan beviljas som serviceinsats om behovet gäller minst 3 ggr/v.

Ledsagning

Ledsagning innebär stöd att uträtta ärenden, ta sig till och från aktiviteter som t ex mötesplats/träffpunkt samt besök inom hälso- och sjukvård och liknande.

Husdjur

Skötsel av husdjur beviljas normalt inte. Detta bör ombesörjas av anhörig/ närstående, god man eller genom köp av tjänsten från privata marknaden som t.ex. pensionat/dagvård för husdjur.

I de fall den enskilde som har hemtjänst av någon anledning inte självständigt kan sköta redan befintligt husdjur kan stöd ges under begränsad tid under avvaktan på annan lösning. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning vara delaktig i skötseln av sitt husdjur.

Trygghetslarm

Trygghetslarm beviljas alla över 75 år. Under 75 år beviljas efter biståndsbedömning och ska möjliggöra för den enskilde att snabbt komma i kontakt med larmcentral och

hemtjänstpersonal om den enskilde hamnar i nödsituation. Insatsen medför en trygghet för den enskilde genom att hjälp och stöd kan ges under tider och vid situationer som inte kan förutses eller schemaläggas. För den som bor i servicehus ingår trygghetslarm i den särskilda boendeformen.

Dagverksamhet

Dagverksamhet syftar till att ge personer med behov av socialt stöd möjlighet till meningsfull sysselsättning och gemenskap. Bistånd till dagverksamhet kan även ges som stöd och avlastning till anhöriga som vårdar en närstående i hemmet. Dagverksamheten är uppdelad till personer med demensdiagnos respektive personer som söker en social samvaro.

För den enskilde ska dagverksamheten:

- Öka möjligheterna att bo kvar i det egna hemmet
- Ge meningsfull sysselsättning
- Erbjuder social samvaro
- Stärka självkänslan
- Bevara och förbättra funktioner
- Ge möjlighet till begriplighet och en känsla av sammanhang
- Ge möjlighet till fysisk aktivitet

8. RIKTLINJER FÖR HJÄLP I HEMMET I DE VANLIGAST FÖREKOMMANDE INSATSERNA FÖR ÄLDRE

Enligt socialtjänstlagen kan hjälp i hemmet delas in i omvårdnadsuppgifter och serviceuppgifter

Med omvårdnad avses bl.a. de personliga insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska eller sociala behov. Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka, klä sig, förflytta sig och sköta personlig hygien.

Med serviceuppgifter avses bl.a. praktisk hjälp med hemmets skötsel såsom städning, tvätt, inköp och att få hem färdiglagad mat (matdistribution).

Primärvården har ansvaret för hälso- och sjukvårdsinsatser.

Exempel på hjälp i hemmet (hemtjänst) med omvårdnadsuppgifter

Omvårdnadsuppgifter

Personer som inte på egen hand kan sköta sin personliga omvårdnad kan beviljas bistånd för detta. Insatsen personlig omvårdnad kan bl.a. bestå av hjälp med att äta, tillsynsbesök, trygghetsringning, personlig hygien, på- och avklädning, förflyttning, stiga upp, gå och lägga sig, toalettbesök och egenvård.

Hjälp att äta

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen hjälp att äta ingå:

- hjälp att äta vid alla måltider
- hjälp att inta dryck
- finfördela maten
- vid behov förflyttning till och från vid matbordet

Tillsyn vid måltid

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen tillsyn vid måltid ingå att personalen försäkrar sig att brukaren får mat och dryck vid alla måltider.

Hjälp att duscha

Hjälp att duscha beviljas normalt en till två gånger/vecka. Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen hjälp att duscha ingå:

- avklädning vid behov
- duschning vid behov
- hårtvätt vid behov
- påklädning vid behov
- kamning vid behov
- rakning vid behov
- hjälp med förflyttning till och från badrummet vid behov
- städning av badrummet efter dusch

Förflyttningar

Om inget annat anges i beslutet ingår hjälp med förflyttning till och från olika ställen i bostaden utifrån behov, t.ex. efter måltid, toalettbesök m.m. Vid varaktig funktionsnedsättning beviljas dubbelbemanning vid behov.

Daglig hygien

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen (daglig) hygien ingå:

- övre hygien vid behov
- nedre hygien vid behov
- byte av inkontinensskydd vid behov
- munhygien i form av tandborstning eller rengöring av tandprotes vid behov
- klippning av naglar på händer vid behov
- kamning vid behov
- rakning vid behov
- hjälp med kläder vid behov
- ta fram rena kläder vid behov

Toalettbesök

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen toalettbesök ingå:

- förflyttning till och från toalett vid behov
- hjälp med kläder i samband med toalettbesök
- hjälp med hygien i samband med toalettbesök
- hjälp med byte av inkontinensskydd vid behov

Påklädning/avklädning

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen påklädning/avklädning ingå:

- påklädning och byte av inkontinensskydd vid behov
- avklädning och byte av inkontinensskydd vid behov

Uppstigning

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen uppstigning ingå:

- hjälp att komma upp från sängen

Läggning

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen läggning ingå:

- hjälp inför sänggående att klä av sig
- hjälp med nattkläder
- hjälp att komma i sängen

Tillsynsbesök

Tillsynsbesök kan beviljas (under kortare eller längre period) för att öka tryggheten för den enskilde i

Exempel på hjälp i hemmet (hemtjänst) med serviceuppgifter:

Serviceuppgifter

Personer som på grund av funktionsnedsättning eller ålderssvaghet inte kan sköta hemmet själva och inte heller kan få hjälp på annat sätt, har rätt att få bistånd till serviceuppgifter.

Hjälp i hemmet med serviceuppgifter beviljas inte om den sökande är gift eller sambo med någon som klarar att sköta serviceuppgifterna. Undantag kan göras om en person vårdas av någon närstående. Uppgifter av servicekaraktär kan då beviljas som avlastning för den som vårdar.

Hjälp i hemmet omfattar inte serviceinsatser som t.ex. städning, tvätt, disk m.m. efter vuxna barn eller andra anhöriga. Inte heller ingår trädgårdsarbete, städning av källare, städning av vindsutrymme och storstädning.

Tillredning av måltid

Tillredning av enklare mat i hemmet, t.ex. steka/koka ägg eller koka gröt, beviljas i undantagsfall. Normalt i så fall för personer som har dagligt omvårdnadsbehov.

Frukost: Om inget annat anges i beslutet frukost ska i insatsen ingå:

- förberedelse av frukost
- vid behov framdukning
- diskning av matförberedelseredskap

Lunch: Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen lunch ingå:

- förberedelse av lunch, som t.ex. uppvärmning av färdiglagad mat eller i undantagsfall enklare matlagning, se ovan!
- diskning av matförberedelseredskap

Middag: Om inget annat anges i beslutet middag ska i insatsen middag ingå:

- förberedelse av middagsmål, som t.ex. uppvärmning av färdiglagad mat eller i undantagsfall enklare matlagning, se ovan!
- vid behov framdukning
- diskning av matförberedelseredskap

Mellanmål: Frekvens av mellanmål beviljas utifrån behov. Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen mellanmål ingå:

- förberedelse av mellanmål
vid behov framdukning av mellanmål
- diskning av matförberedelseredskap

Diskning

Personer som på grund av funktionsnedsättning eller ålderssvaghet inte själv kan sköta sin disk eller kan få hjälp på annat sätt beviljas bistånd för diskning (plocka i och ut diskmaskin).

Diskning beviljas normalt en gång/dag. Den enskilde bör ha en diskmaskin i hemmet. I undantagsfall beviljas individuellt bistånd för handdiskning.

Om den enskilde har hjälp med matlagning/matförberedelse en gång per dag sker diskning (plocka i och ur diskmaskin) dagen efter.

Om den enskilde har hjälp med matlagning/matförberedelse flera gånger per dag sker diskning vid nästa matlagning/matförberedelsetillfälle.

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen diskning ingå:

- avdukning vid behov
- diskning (med diskmaskin) normalt en gång/dag. Om handdiskning har beviljats en gång/dag, sker diskning dagen efter alternativt vid nästa matlagning-/matförberedelsetillfälle.

Lättstädning

För personer med stora omvårdnadsbehov och som har daglig hjälp kan viss tillsynsstädning i form av enkel underhållsstädning mellan ordinarie städtillfällen beviljas. Normalt en gång mellan ordinarie städningarna. Med tillsynsstädning menas att se till att det är rent och snyggt i bostaden mellan ordinarie städningar. Tillsynsstädning sker i mindre omfattning än ordinarie städning.

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen tillsynsstädning ingå:

- rengöring av toalettstol och tvättstället vid behov
- torkning av toalettgolvet vid behov
- uppsnygning av kök och andra rum vid behov

Övriga hushållssysslor

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen övriga hushållssysslor ingå:

- kasta sopor vid behov
- vattna blommor vid behov

Personer som har behov av hjälp för rengöring av hjälpmedel kan erhålla hjälp av personal med utbildning för det, enligt rutin var 3:e vecka eller vid behov.

Matdistribution

Personer som på grund av funktionsnedsättning eller ålderssvaghet inte själv kan tillreda sin

9. ANHÖRIGAVLASTNING

Enligt 5 kap. 10 § SoL anges att socialnämnden ska underlätta för dem som vårdar en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

Exempel på insatser som kan stödja personer som vårdar en närstående

Äldreomsorgen erbjuder olika stödinsatser till personer som vårdar en äldre närstående som:

- Är långvarigt sjuk eller
- Har funktionsnedsättning

För att få möjlighet till avkoppling och att få möjlighet att komma hemifrån för egna personliga angelägenheter finns möjlighet till *biståndsbedömda insatser*:

- Hjälp i hemmet i form av avlösning 12 tim/mån. Timmarna kan fördelas fritt över månaden. Att personen som vårdar en närstående och den närstående

10. ANHÖRIGBIDRAG

Om en närstående bistår med hjälp av personlig karaktär, som annars skulle ingå i hemtjänstens insatser och gör det minst 15 tim/v, kan en ekonomisk ersättning på 1 200 kr/mån beviljas. Vid växelvård 2 veckor/mån minskas bidraget motsvarande tid.

11. TRYGGHETSLARM

Trygghetslarm ges när den enskilde har behov av att nå personal vid akuta behov. Trygghetslarm bidrar till att öka den enskildes möjligheter att bo kvar hemma och att leva ett självständigt liv med en hög trygghet.

Trygghetslarm

Trygghetslarm beviljas om den enskilde har behov av att nå personal vid akuta behov. En förutsättning är att personen har förmåga att hantera larmet.

Trygghetslarmet kan i särskilda fall beviljas som stöd till anhörig/närstående.

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen trygghetslarm ingå:

12. SCHABLONTIDER I HEMTJÄNST

Schablontider personlig omvårdnad

På- och avklädning

På- och avklädning - 15 min

Personlig hygien

Morgon och kvällshygien - 15 min

Dusch - 45 min

Enbart hårvård - 15 min

Förflyttningar - tid/besök

Hjälp i och/eller ur säng - 10 min

Hjälp i och/eller ur säng med lift - 15 min

Förflyttning/gång - 10 min

Förflyttning i rullstol/mobil hygienstol – 10 min

Toalettbesök

Toalettbesök/byte av inkontinensskydd – 10 min

Hjälp vid måltid

Göra iordning, ställa fram, plocka undan och diska – 15 min

Matning vid måltid eller att sitta med – 20 min

Tillsyn

Tillse att allt är som det ska – 10 min

Tillsynsbesök i avvaktan på trygghetslarm – 5 min

Telefonkontakt – 5 min

Social samvaro

Social samvaro – 20 min

Promenad – 30 min

Ledsagare

Ledsagare vid ärenden – 30/45 min

Schablontider service

Måltider

Frukost, kvällsmat och mellanmål – 15 min

Värma/servera huvudmåltid – 10 min

Städning

Städning 2 rok samt toalett – 1tim 15 min

Tvätt

Tvätt inkl. renbäddning och strykning – max 1tim 30 min

Enbart renbäddning – 10 min

Inköp

Inköp inkl. skriva nota – 30 min

Enbart skriva nota 5 min

Dagliga serviceinsatser

Bädda säng – 5 min

Tömma toalettthink – 5 min

Diska – 10 min

Ta ut sopor – 5 min

Ta in post/tidning – 0 min

Övriga serviceinsatser

Vattna blommor – 5 min

Städ av toalett – 10 min

Vedhantering – 10 min

Ärenden (post/apotek m fl) – 10 min

Frosta av frys – 30 min

Städa kyl – 20 min

13. KORTTIDSPLATS

Insatsen från hemtjänsten kan göra det möjligt att bo kvar i ordinärt boende. Som ett komplement till hemtjänst kan korttidsplats beviljas för en begränsad tid.

Definition korttidsplats

Korttidsplats definieras som en bäddplats utanför det egna boendet, avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt.

När den enskilde vistas inom akutsjukvården ska en vårdplanering genomföras för planering av återgång till ordinärt boende. I undantagsfall kan behov finnas av korttidsplats i direkt anslutning till akutsjukvården.

Kriterier för att bevilja korttidsplats

Korttidsplats kan beviljas vid en eller flera nedan uppräknade behov eller situationer:

- behov av omfattande vård och omsorg under stor del av dygnet
- behov av omfattande vård och omsorg dygnet runt och där en sammanboende anhörig har behov av avlastning
- behov av rehabilitering t.ex. efter frakturer som en tillfällig lösning i avvaktan på att omfattande bostadsanpassning genomförs
- som en tillfällig lösning vid en akut situation i väntan på permanent särskilt boende
- där alla andra insatser är uttömda och tryggheten ändå inte kan tillförsäkras i det egna hemmet

Korttidsplats/växelvårdsplats kan beviljas personer *över och under* 65 år.

Korttidsplats för rehabilitering

Beviljas personer med behov av rehabilitering som inte kan tillgodoses i det egna boendet. Rehabiliteringsbehov och rehabiliteringspotential bedöms av läkare.

14. SÄRSKILT BOENDE

När behov av tillsyn eller kraven på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i ordinärt boende finns det möjlighet att ansöka om särskilt boende. Kommunen är enligt 5 kap 5 § socialtjänstlagen skyldig att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor med behov av särskilt stöd.

Kriterier för att bevilja permanent särskilt boende

Ett särskilt boende kännetecknas främst av att:

- Det är utformat och utrustat så att den enskilde kan fortsätta leva ett så självständigt liv som möjligt
- De insatser som den enskilde behöver kan ges dygnet runt
- Tillgänglig personal finns som kan bedöma när social och/eller medicinsk vård krävs, samt kan svara för att sådan ges
- God service och omvårdnad erbjuds med utgångspunkt från den enskildes behov, självbestämmande, integritet, trygghet och livskvalitet.

Särskilt boende är avsett för dem som i den dagliga livsföringen behöver trygghet och närhet till personal samt:

- Har omfattande behov av service och omvårdnadsinsatser som inte är tillfälliga och dessa kan vara av såväl psykisk som fysisk art och/eller
- Behöver tillsyn eller andra insatser under stor del av dygnet och/eller upplever en så stor otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oroskänsla i sitt ordinära boende att välbefinnandet hotas.

Dessutom ska hög ålder beaktas eftersom det i sig kan medföra hälsoproblem och allmän svaghet. Hög ålder, över 90 år, hos den enskilde ska särskilt beaktas vid bedömning om den enskilde också:

- är otrygg,
- är ofrivilligt ensam,
- är hänvisad till att vistas ensam i sin bostad,
- känner sig isolerad,
- inte kan leva ett aktivt liv eller
- inte kan ha inflytande över sin vardag samt är i behov av regelbunden daglig tillsyn.

Enbart servicebehov, d v s hjälp med inköp, städning och övriga praktiska hemsysslor eller behov av att byta lägenhet motiverar inte ett bistånd till särskilt boende.

Den enskildes behov av individuellt stöd, omvårdnad, praktisk hjälp, trygghet, daglig social stimulans, tillsyn samt möjlighet att få promenader utomhus är behov som ska bli tillgodosedda inom boendet. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad till

livets slut. Det särskilda boendet ska tillgodose den enskildes behov av personligt stöd och hjälp, fysiskt, psykiskt, socialt, kulturellt och andligt. Boendet ska se till att personal eller annan lämplig person följer med den boende, som har behov av det, till exempelvis läkare, tandläkare, sjukhus och frisör. Boendet ska även ge hjälp dygnet runt med sådana insatser som inte direkt kan tidplanernas i förväg, exempelvis med toalettbesök och insatser för att den enskilde ska känna sig trygg.

Hälso- och sjukvård samt rehabilitering utgör integrerade delar i verksamheten och ska vara ett stöd i den enskildes vardag.

Särskilt boende i form av demensboende beviljas personer som utretts och har en demensdiagnos.

En förutsättning för makarnas fortsatta sammanboende är att de är överens om detta, införstådda med vad detta innebär och att boende i särskilt boende alltid är ett frivilligt val.

Kriterier för att bevilja medflytt till särskilt boende

- Med äldre avses en person som är 65 år eller äldre.
- Medflyttare eller medboende är personen som flyttar med till särskilt boende utan att själv ha beviljats den insatsen.
- Make, maka, sambo och registrerad partner är könsneutrala benämningar och jämföras med make.
- För den som beviljats eller beviljas särskilt boende ingår det i bedömning om skälig levnadsnivå att makar som sammanbott varaktigt ska kunna fortsätta att bo tillsammans oavsett olika omsorgsbehov.
- Bestämmelsen ska endast tillämpas när enbart den ena maken i ett par bedömts ha rätt till insatsen särskilt boende.
- Utgångspunkten är att den som beviljats insatsen också önskar att maken ska vara medboende.
- Efterlevande är medflyttaren eller maken som finns kvar i särskilt boende om den med bistånd inte bor kvar.

Kvarboende

I de fallen makar valt att bo tillsammans i särskilt boende och den biståndsberättigade flyttar ur boendet eller avlider, medför det att beslutet om särskilt boende avslutas och

hyresavtalet sägs upp. Medboende kan, i vanlig ordning ansöka om och beviljas särskilt boende för egen del om behov föreligger.